

INSTRUMENTENES ULIKE STEMMINGER

Når dirigenten fra podiet ber om "F-natura" eller "Bb- natura", snakker vi om de tonene som ville ha kommet fra et instrument som er stemt i C.

Dette kan være f.eks. fløyte, fagott, obo og trombone (F-nøkkel) og piano.

Det betyr at når disse instrumentene spiller f.eks. C på instrumentet sitt, så vil vi høre nøyaktig den samme tonen som når en pianist spiller C på sitt piano.

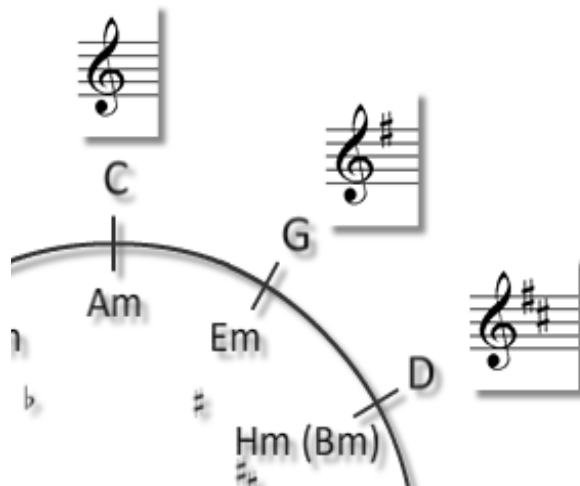
Bb-INSTRUMENTER

Men hvis en trompet spiller C på sitt instrument, så vil en måtte spille **Bb** på pianoet for at det skulle låte likt. Trompeten er stemt en tone lavere enn pianoet, og kalles derfor for et **Bb-instrument**.

Det samme gjelder instrumenter som Bb-klarinet, sopransax, tenorsax og baryton (G-nøkkel).

Alle disse instrumentene må altså kompensere ved å spille **en hel tone** høyere for at det skal låte likt med pianoet.

Hvis pianoet spiller C, må altså disse instrumentene spille D.

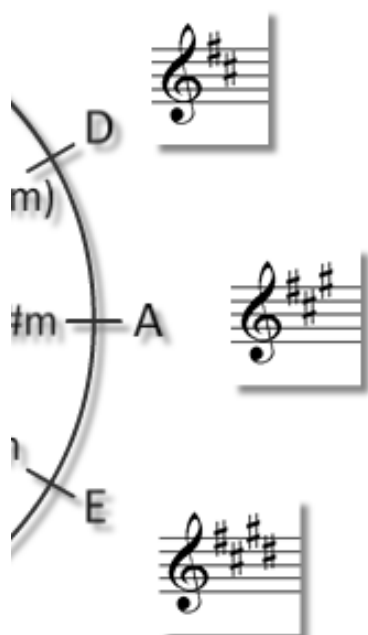

En melodi i C-dur på pianoet (ingen fortegn), må altså spilles i D-dur på et Bb-instrument.

Som du ser av kvintsirkelen, har D-dur to kryss.

Hva om nå pianoet spiller D dur (to kryss).
Hva må da Bb-instrumentene spille?

En hel tone over D blir jo E, og E-dur har fire kryss.

Mønstret blir altså at Bb-instrumentene alltid har to kryss mer enn pianoet (og alle andre C-instrumenter)

Oppdagelse:

Tenker du kvintsirkelen som ei klokke, kan du alltid gå **to** trinn, eller "timer", fremover for å finne hva Bb-instrumentene må spille sammenlignet med natura (C-instrumenter)

E♭-INSTRUMENTER

Hva så med Altsax, E♭-kornett, Barytonsax, Althorn og andre instrumenter som er stemt i E♭?

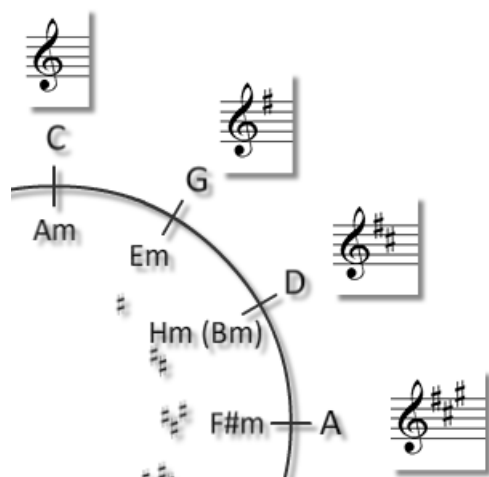
Som vi forstår, heter disse E♭-instrumenter fordi når de spiller C på sitt instrument, vil pianoet måtte spille E♭ for at det skal høres likt ut.

E♭ ligger jo tre halve trinn (eller 1 ½ trinn) høyere enn C.

E♭-instrumenter må altså kompensere ved å spille 1 ½ tone lavere for at det skal låte likt med pianoet.

Hvis pianoet spiller **C**, må altså altsaxen spille **A** (1 ½ trinn under C)

Hva kan vi da lese ut av kvintsirkelen?

Du ser at A-dur har tre kryss mer enn C-dur.

Altsax må altså spille med **tre kryss mer** enn pianoet (natura). Hvis vi også her bruker kvintsirkelen, går vi altså **tre trinn fremover** fra C-instrumentet.

Dermed ser vi at hvis pianoet spiller B♭-dur (to B-er), kan vi gå tre trinn med klokken og lander da på G. Altsaxen får altså G-dur og ett kryss.

Akkurat som med B♭-instrumenter, gjelder dette **alltid!**

Altsax (og alle andre E♭-instrumenter) har alltid tre kryss mer enn natura (evt. tre B mindre, eller en miks av dette)

Oppdagelse 2:

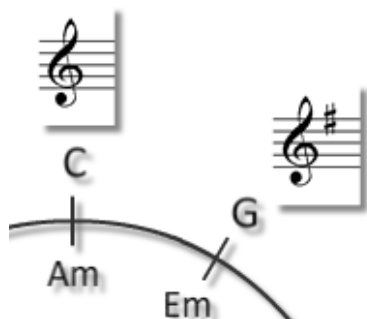
I kvintsirkelen går vi altså **tre** trinn med klokken for å finne tonearten til E♭-instrumenter sammenlignet med natura (C-instrumenter)

F-INSTRUMENTER

Hva så med våre kjære Valthorn som er stemt i F?
Vi tenker likedan her.

- 1) Når hornet spiller C, må pianoet spille F. Det låter altså F og heter derfor F-instrument.
- 2) Som du ser av tangentbrettet, ligger F 2 ½ trinn over C. (Det spiller ingen rolle om du teller den andre veien og ser at F ligger 3 ½ tone under C).
- 3) Horn må altså ta igjen dette ved å spille enten 2 ½ under pianoet, eller 3 ½ tone høyere enn pianoet.
- 4) Uansett lander du på tonen (og tonearten) G

Hva sier kvintsirkelen om sammenhengen mellom C-dur og G-dur?

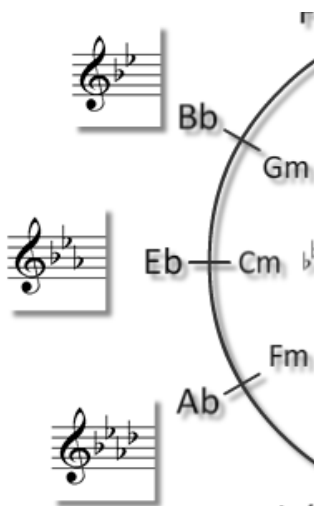
Jo,- G-dur har ett kryss mer enn C-dur.

F-horn har altså ett kryss mer enn natura (pianoet)

Vi går alltid et trinn med klokken for å finne hva F-horn må spille i forhold til pianoet.

Så hva om da pianoet spiller Ab?

Ett trinn med klokken blir:

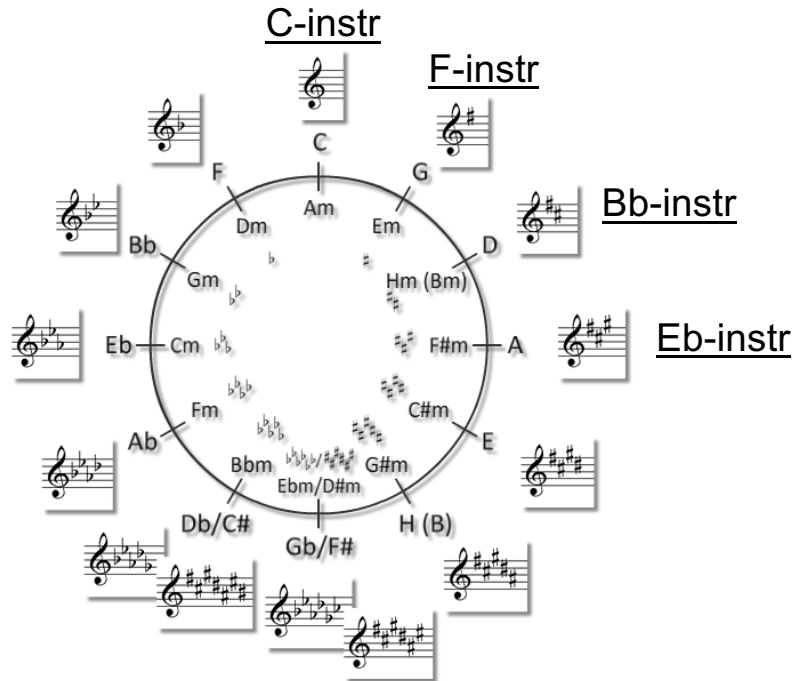
Nettopp: Eb!

Oppdagelse 3:

I kvintsirkelen går vi altså **ett** trinn med klokken for å finne tonearten til F-instrumenter sammenlignet med natura (C-instrumenter)

OPPSUMMERING AV SAMMENHENGEN MELLOM INSTRUMENTENE

Eks 1

Eks 2

